

I N G E B L I K T

LEVENDE TALEN

In *Levende Talen Tijdschrift* 6/2 (juni 2005) presenteert Jannemieke van de Gein een talige micro-analyse van vijf brieven van leerlingen uit groep 8 (het 6de leerjaar) van het basisonderwijs. Uit deze analyse blijkt duidelijk dat een tekst als geheel meer kan zijn dan de som van de delen. De bijdrage van Esther Hafkenscheid & Yvette Meinema handelt over reflecteren in tweetallen bij het schrijfvaardigheidsonderwijs. De auteurs gaan op zoek naar overeenkomsten en verschillen tussen een praktijkvoorbeeld uit het voortgezet en het universitair onderwijs.

In *Levende Talen Tijdschrift* 6/3 (september 2005) geven Sieneke Goorhuis-Brouwer en Kees de Bot een antwoord op de vraag of vroeg vreemdetalenonderwijs een negatief effect heeft op de Nederlandse taalontwikkeling van kinderen. Geheel in lijn met bevindingen uit buitenlands onderzoek blijkt dat niet zo te zijn. 'He can jump of the street to ontwiked a car', een mooi voorbeeld van intertalige interferentie bij drietalige leerlingen in het Nederlandstalige secundair onderwijs in Brussel. Lies Sercu & Jane Van der Elst deden er onderzoek naar. Marjolein Simons heeft het over een onderzoek naar

taalbeleid van de Lerarenopleiding Spaans aan de Hogeschool van Utrecht. De auteur exploreert verschillen in taalproblematiek tussen allochtone en autochtone studenten, toegespitst op verschillende studieonderdelen (studieboeken lezen, colleges volgen, werkstukken schrijven enz.). Ten slotte stelt Eva M. Tol-Verkuyl een tekstgerichte benadering van het grammaticaonderwijs voor. Deze benadering is uitgewerkt in *Taal in tekst: hoe je taalkennis gebruikt om tekst vorm te geven*, een taalgebruiksgrammatica voor de lerarenopleiding Nederlands (te verschijnen bij Coutinho, Bussum).

In *Levende Talen Magazine* 92/5 (juni 2005) formuleert Rob van Veen lessuggesties bij *Verbroken vriendschap* (Chris Vegter) en *Vriendschap verboden* (Heleen Vissinga). Dat zijn twee boeken over hetzelfde verhaal, verteld vanuit het perspectief van respectievelijk Floris en Hanin.

In *Levende Talen Magazine* 92/6 (september 2005) gaat Tineke Ris op zoek naar de waarde van het portfolio als instrument van zelfsturing of leerlingbegeleiding, en probeert ze de oorzaken te achterhalen van het

verzet daartegen. 'Waar 't kofschip' strandt, dat vragen Mirjam Ernestus, Pim Mak & Harald Baayen zich af. Ze onderzochten de problemen en suggereren een oplossing. Training en toetsing van kijk- en luistervaardigheid in een vreemde taal, daarover gaat de bijdrage van Guusje Groenen & Jan van Thiel. Ze geven praktische handreikingen en

voorbeelden (in het Nederlands) om leerlingen deze vaardigheden beter eigen te laten maken. In 'Kroniek' sprak Piet-Hein van de Ven met de eerste en de laatste voorzitter van VON Nederland (1969-2004): Steven ten Brinke en Robbert Roosenboom. Een terug- en vooruitblik op het schoolvak Nederlands.

RETORIEK EN PRAKTIJK VAN HET MOEDERTAALONDERWIJS

Bij Academia Press verscheen, onder redactie van André Mottart, een selectie van bijdragen aan de 18de conferentie *Het Schoolvak Nederlands* die in november 2004 op de stadscampus van de Universiteit Antwerpen heeft plaatsgevonden. In deze uitgave, die met de steun van Stichting Lezen Vlaanderen tot stand kwam, staat een selectie van 17 bijdragen die volgens de evaluatieformulieren het meest door de deelnemers gewaardeerd werden. Er zijn bijdra-

gen uit de verschillende themakolommen: (inter)actief leren, communicatieve vaardigheden, literatuur, taalbeleid/ taakgericht vakonderwijs, competentieleren/ kennisconstructie, basisonderwijs, hoger onderwijs en LOPON². De volgende HSN-conferentie vindt plaats op 18 en 19 november e.k. in de Hogeschool INHOLLAND in Rotterdam (zie <www.hetschoolvaknederlands.org> voor informatie en inschrijvingen).

KIJK- EN LUISTERONDERWIJS

Kijk- en luisteronderwijs in het vmbo is deel 39 in de reeks 'Studie en onderzoek binnen het project Nederlands VO', uitgegeven door de SLO. In deze studie beschrijven Tiddo Ekens & Martien de Boer hoe het onderwijs in kijken en luisteren op het vmbo

(tso/bsso) in Nederland gestalte krijgt. Op basis van die praktijkbeschrijving schetsen ze een leerlijn waarin leerlingen hun kijk- en luistervaardigheid verder ontwikkelen.

Besteladres: SLO, Ellie Kristens

tel. 00-31-53-484 06 46, e.kristens@slo.nl

NIEUWSBRIEF TAAL

In de *Nieuwsbrief Taal voor Opleiders en Begeleiders* 3/1 (2005) gaat het over: *Early Bird*, een project voor vervroegd en versterkt Engels op de basisschool; de nieuwe taalmethode *Taaltrapeze* (CED, Rotterdam); impressies van het congres 'Onderwijs in en van het Nederlands in Suriname' van de Nederlandse Taalunie (januari 2005); en Catamaranprojecten in het kader van Ruim Baan, een cursus voor onderwijzersopleiders (zie ook VONK 34/3). Interessant in het kader van dit themanummer is de voorstelling van *Het Instrument Taalbeleid* (HIT), een analyse-instrument dat

berust op de concepten 'interactief taalonderwijs' en 'effectief taalonderwijs'. Door middel van het scoren van indicatorenlijsten worden de sterke en zwakke punten van het taalonderwijs op een basisschool in kaart gebracht. De indicatorenlijsten hebben betrekking op acht onderdelen: taalprogramma; aanvullende materialen en activiteiten; leerlingvolgsysteem; zorgverbreding; leerkrachtvaardigheden; taal in andere vakken; ruimte voor thuistaal; en contacten met ouders.

NOVA ET VETERA

Ook *Nova et Vetera* LXXXII/5 (juni 2005) besteedt aandacht aan het thema taalbeleid. Lies Sercu presenteert de resultaten van een onderzoek uitgevoerd aan de K.U.Leuven over het gebruik van Engels als instructietaal in het hoger onderwijs. Ze gaat

ook in op de implicaties voor het talenonderwijs in het secundair onderwijs. Verder bevat het nummer twee artikelen die kritisch reflecteren over de zogenaamde 'economisering' van onderwijs.

LEZEN EN LATEN LEZEN

Dat de ene leerling graag leest en de andere niet, weet elke leraar. Maar hoe dat precies komt, is niet zo duidelijk. En of het beïnvloed kan worden, nog veel minder. Nieuwsgierig naar het antwoord op deze vragen hebben Walter Schlundt Bodien en Fransje Nelck-da Silva Rosa, twee leraren Nederlands uit het voortgezet/secundair onderwijs, tien jaar lang empirisch onderzoek gedaan. Uit hun studie blijkt dat er een verband bestaat tussen leesattitude en per-

soonlijkeheidsontwikkeling, en daar kan het onderwijs zijn voordeel mee doen. De belangrijkste bevindingen zijn samengevat in de brochure *Als jongeren lezen*, uitgegeven door Stichting Lezen Nederland. Het is een publieksuitgave van het academisch proefschrift en bevat ook een didactisch model voor het aanleren van gedifferentieerde vormen van reflectie in relatie tot het lees- en literatuuronderwijs op secundaire scholen.

Ook bij Stichting Lezen Nederland verscheen een onderzoek naar het functioneren van de literaire adolescentenroman, onder de titel *Overgangsliteratuur voor bovenbouwers?* De literaire adolescentenroman biedt de leerlingen veel mogelijkheden tot identificatie en reflectie en een hoge mate van realisme. Juist daardoor, concludeert Janetta de With, kan dit genre een

vloeiende overgang van jeugdliteratuur naar volwassenenliteratuur bewerkstelligen.

Lezen en laten lezen ten slotte, het origineel vormgegeven jaarverslag 2004 van Stichting Lezen Nederland, bevat een aantal prentbriefkaarten met gedichten over lezen.

Stichting Lezen Nederland

tel. 00-31-20-623 05 66, info@lezen.nl

www.lezen.nl

GEDACHTEN LEZEN

De Nederlandse en de Vlaamse Stichting Lezen zijn vorig jaar de Nederlands-Engelse reeks *Gedachten Lezen/Reading Minds* gestart. Daarin willen ze interessante gedachten over lezen en literatuur die in Nederland en Vlaanderen leven, ook buiten ons taalgebied onder de aandacht brengen. Vorig jaar verscheen het eerste essay in de reeks van Anne Provoost. Nu is columnist en essayist Bas Heijne aan het woord. Aan

de basis van *De werkelijkheid* ligt de tekst die hij uitsprak voor de Frans Kellendonk-lezing 2004 over de wezenlijke rol die is weggelegd voor de literatuur in een massacultuur.

Stichting Lezen Nederland

info@lezen.nl, www.lezen.nl

Stichting Lezen Vlaanderen

info@stichtinglezen.be

www.stichtinglezen.be

LEESWELP

“Waar men vroeger in het leesonderwijs een strakke scheiding hanteerde tussen technisch lezen en begrijpend lezen, is men er de laatste jaren meer en meer van overtuigd dat leestechniek en -begrip hand in hand gaan”, aldus Anita Wuestenberg in *Leeswelp* 11/5, p.199. Zij bespreekt in die bijdrage de nieuwe reeks *Bikkels* van Zwijsen

waarin specifieke leestechische moeilijkheden gericht geoefend kunnen worden. Voor of tegen? Zij vindt de verhalen in ieder geval vlot geschreven en leuk voor jonge kinderen. Jet Marchau schreef een portret van de Westfaalse auteur Jutta Richter die al heel wat prijzen won met *De zomer van de snoek*.

LEESGOED

Leesgoed 32/4 staat in het teken van goden en/in jeugdliteratuur. Eefje Buenen opent het nummer met een zoektocht naar zichtbare goden in de jeugdliteratuur en concludeert dat vanaf de jaren negentig van de vorige eeuw verschillende goden opnieuw hun intrede doen. Karen Ghonem interviewt auteur Marian van der Heiden in wiens werk religie een speciale rol speelt. In *Boekidee* zeven titels met veel bruikbare, spannende en soms magische suggesties.

Leesgoed 32/5 biedt het jaarlijkse overzicht van bekroonde auteurs en illustratoren, met biografische gegevens en citaten uit recensies. Daarnaast nog een interview met Aikiko Sueyoshi, één van de weinige vertaalde Japanse jeugdauteurs, met de Vlaamse Do van Ranst en met beeldend kunstenaar Rienke Enghardt. In *Boekidee* aandacht voor enkele van de bekroonde boeken.

V.V.L.-IDEEËN

V.V.L.-Ideeën 37/1 (sept.-okt. 2005) bevat een artikel van Jos Van Thienen met de veelzeggende titel: *Er is meer tussen Mars en Venus*. Dat *gender* in beweging is, blijkt

uit de toegevoegde woordenlijst met maar liefst 14 samenstellingen van *genderbending* over *gendermainstreaming* tot *transgenderisme*...

WELWIJS

In *Welwijs 16/2* (juni 2005) gaat het over: het omgaan met cliëntinformatie in de jeugdhulp; schoolburgerschap; jeugdsport in Vlaanderen; voortrajecten als opstap naar alternerend leren; herstelgericht groeps-overleg op school; schoolnetwerkgerichte samenwerking en het project SCHOOL+,

platform voor een school zonder uitsluiting. In de katern 'Omgaan met verschillen' wordt verslag gedaan van het colloquium 'Onderwijs onderweg in de immigratiesamenleving' dat in april in Gent heeft plaatsgevonden.

SAMEN SCHOOL MAKEN

“De Koning Boudewijnstichting constateert dat een goede dialoog tussen allochtone ouders en de school de prestaties van de kinderen verbetert en de ontvankelijkheid van de school voor diversiteit bevordert.” In de publicatie *Samen school maken* worden

concrete initiatieven voorgesteld om de banden tussen allochtone ouders en de school te versterken. Een belangrijke pijler in het kader van taalbeleid. De publicatie kan gratis gedownload worden van <www.kbs-frb.be>.

SPRANKEL

Sprankel 16/3 (juli-sept. 2005) bevat een bijdrage van Annemie Desoete ‘uit de wereld van de deskundigen’ over dyscalculie. Verder een aangrijpende getuigenis van Ilse Brangers, moeder van drie kinderen met leermoeilijkheden: Dieter (dyspraxie),

Hanne (dyslexie) en Nele (dysorthografie). Voor de infopakketten rond bepaalde thema’s en andere publicaties van Sprankel vzw, een vereniging van ouders met normaalbegaafde kinderen met leerproblemen: zie <www.sprankel.be>.

OVER TAAL

Over taal 44/3 (mei-juni 2005) opent met een interview met Annick De Houwer over (tweetalige) taalontwikkeling. De omgeving waarbinnen taal geleerd wordt en de effecten ervan op het leerproces staan centraal. Verder bevat het nummer bijdragen over

experimenteel redeneeronderzoek bij kinderen en taalkundig humoronderzoek. In de vaste rubrieken gaat het onder meer over idioom, briefconventies en toonaangevende publicaties.

SPELLING 2005

Op 15 oktober is een nieuw *Groen Boekje* verschenen, volledig aangepast aan de nieuwe spelling. Spelling 2005: de veranderingen van Johan De Schryver geeft een overzicht van de nieuwe regels, maar bevat ook een bijlage met ongeveer 600 aparte woorden die veranderen.

Het boekje kost 6 euro + verzendkosten.
Goudriaan Talenservice vof
Sint-Barbarastraat 41
3300 Kuntich
tel./fax (016)76 55 29
goudriaan.talenservice@telenet.be

In het najaar verschijnen van dezelfde auteur ook nog twee publicaties met het Spellingslogo, het waarmerk van de Nederlandse Taalunie: *Handboek Spelling*,

met de volledige spelling, en *Software Nederlandse Spelling*, een remediërend oefenprogramma (beide uitgegeven door Wolters Plantyn, Mechelen).

VAN DALE

Vanaf nu zijn de Van Dale Pocketwoordenboeken en Handwoordenboeken via internet te downloaden. Met een paar muisklikken is de gezochte betekenis of de juiste vertaling gevonden in de digitale *e-Pockets* en *e-Hands*. De e-producten kunnen 30 dagen gratis uitgeprobeerd worden.

Nieuw is ook het Van Dale *Groot beeldwoordenboek* Nederlands-Engels-Frans

met ruim 3500 afbeeldingen, verdeeld over 17 onderwerpen. En het *Van Dale Groot leenwoordenboek* van de hand van etymoloog Nicoline van der Sijs. Per taal beschrijft ze welke contacten er waren met sprekers van andere talen en worden voorbeelden genoemd van ontleende woorden, 15.000 in totaal.

www.vandale.be

<<http://www.vandale.be>>

ONS ERFDEEL

'Mijn koninkrijk voor een museum', titelt *Ons Erfdeel* 48/4 (september 2005). De openingsbijdragen gaan dan ook over kunst in en buiten het museum in Nederland en Vlaanderen, met als toemaatje een kleurrijk portfolio van afbeeldingen. Verder in dit nummer: Vier hoog in Parijs bij Adriaan van Dis; de geraffineerde folk van Erik Vlaminck,

de strips van Dick Matena; het werk van Kees 't Hart; een pleidooi voor dialectstudie in Nederland en Vlaanderen; Les Ballets C. de la B.; de obsessies van Mark Boog, met een prozafragment en enkele gedichten toe. *Kunsten, Boeken en Taal & Cultuur* zijn zoals vanouds de welgevulde vaste rubrieken.

Rita Rymenans & Veerle Geudens
p/a Universiteit Antwerpen, Campus Drie Eiken
Instituut voor Onderwijs- en
Informatiewetenschappen
Universiteitsplein 1, 2610 Wilrijk
rita.rymenans@ua.ac.be
veerle.geudens@skynet.be